

Ekonometri Nedir?

Ekonometrinin Konusu ve Yöntembilimi

Ekonometri 1 – Konu 4
Sürüm 2,0 (Ekim 2011)

UADMK Açık Lisans Bilgisi

İşbu belge, “Creative Commons Attribution-Non-Commercial ShareAlike 3.0 Unported” (CC BY-NC-SA 3.0) lisansı altında bir açık ders malzemesi olarak genel kullanıma sunulmuştur. Eserin ilk sahibinin belirtilmesi ve geçerli lisansın korunması koşulu ile özgürce kullanılabilir, çoğaltılabilir ve değiştirilebilir. Creative Commons örgütü ve “CC-BY-NC-SA” lisansı ile ilgili ayrıntılı bilgi “<http://creativecommons.org>” adresinde bulunmaktadır. Bu ekonometri ders notları setinin tamamına “<http://www.acikders.org.tr>” adresinden ulaşılabilir.

A. Talha Yalta

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

Ekim 2011

Ders Planı

- 1 Ekonometrinin Konusu ve Yöntembilimi
  - Ekonometrinin Konusu
  - Ekonometrinin Yöntembilimi

Sözcük Anlamı ile Ekonometri

Ekonometri

Sözcük anlamı ile ekonometri, **ekonomik ölçüm** demektir. Matematiksel araç ve istatistiksel hesaplama yöntemlerinin ekonomi kuramı ile birleştirildiği uygulamalı bir bilim dalıdır.

Neden Ayrı Bir Bilim Dalı?

Ekonometri; kuramsal iktisat, matematiksel iktisat ve iktisadi istatistikten ayrı bir bilim dalıdır çünkü:

- İktisat kuramı çoğunlukla nitel söylem ya da önsavlar öne sürer. İki değişken arasındaki ilişkinin yönüne odaklanırken ilişkinin sayısal ölçümünü vermez. Ekonometri ise iktisat kuramına “görgül” (empirical) bir içerik katar.
- Matematiksel iktisatın görevi iktisat kuramını matematiksel kalıplar içerisine sokmaktır. Diğer yandan matematiksel eşitliklerin ekonometrik eşitlikler haline sokulması ve doğrulanması ile ekonometri ilgilenir.
- İktisadi istatistiğin ilgi alanı iktisadi verileri derlemek ve işlemektir. Toplanan bu verilerin kullanılarak iktisadi kuramların doğrulanması ve sayısal kestirimler yapılması işini ise ekonometri üstlenir.

Ekonometrinin İlgilendiđi Konular

Ekonometri temel olarak üç konu ile ilgilenir:

- 1 Ekonomik ilişkilerin incelenerek değerlendirilmesi,
- 2 Ekonomik davranışla ilgili çeşitli önsavların sınanması,
- 3 Ekonomik büyüklüklere yönelik “yordama” (forecast) yapılması.

Ekonomik İlişkilerin İncelenmesi Konusu

Verilere dayanarak ekonomik ilişkilerin incelenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili olarak aşağıdaki örnekler verilebilir:

- Kamu ya da özel sektör tarafından piyasada var olan çeşitli mal ve hizmetlere olan arz ve talebin ölçülmesi.
- Özel bir firma tarafından yapılan reklam harcamalarının satış ve kazanç üzerindeki etkisinin incelenmesi.
- Bir şirketin hisse senetlerinin değeri ile o şirketin ekonomik performans göstergeleri arasında ilişki kurulması.
- Devletin uyguladığı çeşitli maliye ve para politikalarının toplam gelir, işsizlik, faiz oranları, ithalat ve ihracat gibi önemli değişkenler üzerindeki etkilerinin çözümlenmesi.
- Bir belediyenin o bölgede iş yapmakta olan bir şirketin konut, işgücü gibi değişkenler ve okul, elektrik gibi kamu hizmetlerine olan talebi nasıl etkilediğini araştırması.

Ekonomik Önsavların Sınanması Konusu

Ekonomik davranışla ilgili çeşitli önsavların sınanmasına ilişkin olarak aşağıdaki örnekler verilebilir:

- Ticari bir şirketin yeni başlattığı reklam kampanyasının satışları artırıp artırmadığına karar verilmesi.
- Bir mal ya da hizmete olan talebin fiyat ya da gelir yönünden esnek olup olmadığının incelenmesi.
- Verili bir üretim ölçeğine göre getirinin artan düzeyde mi yoksa azalan düzeyde mi olduğunun saptanması.
- Kamuya ait çeşitli ekonomi politikalarının kısa ya da uzun dönemde etkili olup olmadığının sınanması.
- Yeni bir yasal düzenlemenin toplum ve ekonomi üzerinde kayda değer bir etkisinin olup olmadığına karar verilmesi.

Ekonomik Değişkenlerin Yordanması Konusu

Ekonomik değişkenlerin yordanmasına ilişkin olarak aşağıdaki örnekler verilebilir:

- Ticari firmaların satış, kar, maliyet ve envanter gibi bilgilerini düzenli olarak yordamaları.
- Gelecekteki enerji talebinin tahmin edilerek gereksinim duyulan yatırımlara bugünden karar verilmesi.
- Borsa endekslerinin ve çeşitli firmaların hisse senedi fiyatlarının izleyeceği yönün kestirilmesi.
- Devlet ve kamu kuruluşlarının kısa ve uzun vadede işsizlik, enflasyon, vergi gelirleri, kamu harcamaları ve bütçe açığı gibi konularda geleceğe yönelik tahminde bulunmaları.
- Belediyelerin düzenli olarak nüfus, istihdam, kirlilik, yol, polis ve okul ihtiyacı gibi değişkenleri yordamaları.

Ekonometrinin Uygulama Alanları

Ekonometrik yöntemler günümüzde ekonomi dışında birçok alanda yaygın şekilde kullanılmaktadır. Bunlara örnek olarak aşağıdakiler gösterilebilir:

- Siyaset bilimi
- Tarih
- Sosyoloji
- Psikoloji
- Biyoloji
- Tıp
- Finans
- Eğitim
- Pazarlama

Ekonometrinin Yöntembilimi

Ekonometrik konuların incelenmesi genellikle rastsal örneklem verileri üzerinde “**çözümleme**” (analysis) yapılmasına dayanır. Bu nedenle tüm ekonometrik çalışmalarda bir hata etmeni de bulunur.

- Ölçülmüş olan ilişkilerin kesin olmaması,
- Önsav sınama sonuçlarının hatalı olabilmesi,
- Tahminlerin tutturulamaması

gibi riskler karşısında ekonometriciler genellikle değişkenler arasında birden fazla ilişkiyi incelerler.

Daha sonra, çeşitli sınamalar kullanılarak gerçek davranışın hangi ilişki tarafından en iyi şekilde açıklandığına karar verilir.

Ekonometri Yöntembiliminin Ana Çizgileri

Bir iktisadi sorunun çözümlenmesinde ekonometrinin izlediği “yöntembilim” (methodology) şu şekilde özetlenebilir:

- 1 Kuramın ya da önsavın ortaya konulması
- 2 Kuramın matematiksel modelinin kurulması
- 3 Kuramın ekonometrik modelinin belirtimi
- 4 Verilerin elde edilmesi
- 5 Ekonometrik modelin katsayı tahmini
- 6 Çeşitli önsav sınamalarının yapılması
- 7 Çıkarsama ve yordama
- 8 Modelin denetim ya da politika amaçlı kullanılması

Önümüzdeki Dersin Konusu

Önümüzdeki ders

Uygulama: Keynesçi tüketim kuramı